

**REFORMA
UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
I ZASIŁKÓW
– NAJWAŻNIEJSZE SKUTKI
ZMIAN**

Zmiana ustawowa	Przed zmianą	Po zmianie	Termin wejścia w życie	Skutek zmiany
1	2	3	4	5
art. 11 ustawy systemowej ¹	Osoby, które współpracują z przedsiębiorcą korzystającym z tzw. ulgi na start (tj. z 6 miesięcy zwolnienia z opłacania składek na ubezpieczenia społeczne), nie podlegały dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.	Osoby, które współpracują z przedsiębiorcą korzystającym z tzw. ulgi na start (tj. z 6 miesięcy zwolnienia z opłacania składek na ubezpieczenia społeczne), mogą przystąpić do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.	18 września 2021 r.	Możliwość korzystania ze świadczeń z dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego tej grupy ubezpieczonych.
art. 14 ustawy systemowej	Ubezpieczony podlegał dobrowolnym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym albo chorobowemu na wniosek, który został złożony na dokumencie ZUS ZUA. W przypadku braku wniosku złożonego na formularzu ZUS ZUA – na podstawie tzw. dorozumianego wniosku, czyli terminowo opłaconych i rozliczonych składek na te ubezpieczenia. Jeśli ubezpieczony nie opłacił należnych składek w terminie, dobrowolne ubezpieczenia ustawały. W uzasadnionych przypadkach, na wniosek ubezpieczonego, ZUS mógł wyrazić zgodę na opłacenie składek po terminie. Pozytywne rozpatrzenie wniosku powodowało zachowanie ciągłości dobrowolnych ubezpieczeń.	Dana osoba podlega dobrowolnym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym albo chorobowemu od dnia zgłoszenia do tego ubezpieczenia do dnia wyrejestrowania. Uchylona została zasada, w myśl której nieterminowe opłacenie składek powodowało ustanie dobrowolnych ubezpieczeń. Nie będzie można zostać objętym dobrowolnymi ubezpieczeniami na podstawie tzw. dorozumianego wniosku. Wnioski o zgodę na opłacenie składki po terminie za okres sprzed 1 stycznia 2022 r. można będzie składać tylko do 30 czerwca 2022 r.	1 stycznia 2022 r.	Uproszczone zasady ustalania podlegania dobrowolnym ubezpieczeniom – w szczególności dotyczy to dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Wyeliminowanie przypadków odmowy prawa do świadczeń na skutek nieterminowego opłacenia składki. Zmniejszy się liczba spraw spornych w zakresie objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, korekt dokumentów rozliczeniowych. Nie trzeba będzie już rozpatrywać wniosków o zgodę na opłacenie składek po terminie.
art. 47 ustawy systemowej	Nie było przepisu, który wyraźnie stwierdzał, że deklaracje rozliczeniowe tworzone przez ZUS w procesie ich „klonowania” (tj. automatycznego powielania w systemie informatycznym ZUS) mają moc dokumentu sporządzonego przez płatnika.	Wprowadzono przepis, który jednoznacznie potwierdza dotychczas stosowaną zasadę, że dokumenty rozliczeniowe tworzone w procesie „klonowania” są traktowane jako dokumenty sporządzone przez płatnika składek. Ma to istotne znaczenie m.in. w sprawach o ustalenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne deklarowanej przez płatnika prowadzącego pozarolniczą działalność.	18 września 2021 r.	Zmiana porządkowa. Zmniejszy się liczba spraw spornych dotyczących wysokości deklarowanej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.
w art. 13 ustawy systemowej dodano pkt 4a i 4b	Jednakowy zapis, który wskazuje okres podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym dla wszystkich osób prowadzących pozarolniczą działalność.	Ustawa wyodrębnia okresy podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w zależności od formy prowadzonej działalności.	18 września 2021 r.	Zmiana potwierdza dotychczasową praktykę stosowania art. 13 ustawy systemowej w tym zakresie. Przepisy bardziej zrozumiałe dla płatnika.
dodany art. 48d ustawy systemowej	Płatnik składek mógł składać imienne raporty rozliczeniowe lub korygować podstawy wymiaru składek wszystkich ubezpieczonych bez żadnych ograniczeń czasowych.	Płatnik składek będzie mógł przekazywać imienne raporty rozliczeniowe lub korygować podstawy wymiaru składek za ubezpieczonych: ■ za okresy rozliczeniowe do grudnia 2021 r. w terminie do 1 stycznia 2024 r., ■ za okresy rozliczeniowe od stycznia 2022 r. w terminie do 5 lat od daty opłacenia składek. Po upływie tych terminów ZUS zapisze podstawy wymiaru składek i kwoty składek wyłącznie na kontach ubezpieczonych i tylko na podstawie prawomocnej decyzji lub prawomocnego wyroku sądu.	1 stycznia 2022 r.	Płatnik składek nie będzie mógł składać imiennych raportów rozliczeniowych i korygować ich bez ograniczeń czasowych.
art. 27 ustawy wypadkowej ²	Nie było przepisu, który jednoznacznie stwierdzał, że w odniesieniu do ustalonej płatnikowi na dany rok składkowy stopy procentowej składki na ubezpieczenie wy-	Nowe przepisy jednoznacznie wskazują, że do stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe nie stosuje się odrębnych przepisów o sukcesji praw i obo-	18 września 2021 r.	Zmiana porządkowa, która potwierdza stosowaną interpretację przepisów. Wyeliminowane zostaną sprawy sporne w tym zakresie oraz ewentualne

¹ Ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – j.t. Dz.U. z 2021 r. poz. 423 ze zm., dalej: ustawa systemowa.

² Ustawa z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – j.t. Dz.U. z 2019 r. poz. 1205 ze zm., dalej: ustawa wypadkowa.

1	2	3	4	5
	<p>padkowe nie stosuje się odrębnych przepisów o sukcesji praw i obowiązków w przypadku przekształceń, łączenia się lub podziału płatników składek. ZUS stał na stanowisku, że w odniesieniu do stopy procentowej składki nie mają zastosowania przepisy o sukcesji. Brakowało też jednolitego orzecznictwa w tym zakresie.</p>	<p>wiązków w przypadku przekształceń, łączenia się lub podziału płatników składek.</p>		<p>sytuacje łączenia i przekształcania spółek, gdzie przewidywaną korzyścią miałyby być jedynie przejęcie stosowanej przez innego płatnika niższej wartości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe.</p>
<p>art. 32 ust. 2 ustawy wypadkowej</p>	<p>ZUS przesyłał płatnikom informację w wersji papierowej o wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe.</p>	<p>Od roku składkowego 1 kwietnia 2022–31 marca 2023 ZUS doręczy płatnikom zawiadomienia o wyliczonej stopie procentowej składki w postaci elektronicznej na profilu informacyjnym PUE.</p>	<p>1 kwietnia 2022 r.</p>	<p>Zmiana trybu i formy zawiadamiania płatnika o obowiązującej go stopie procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe ograniczy koszty ZUS (eliminacja papieru i korzystania z usług operatora pocztowego) oraz usprawni i przyspieszy sam proces zawiadamiania płatników.</p>
<p>art. 23 ust. 1a ustawy systemowej</p>	<p>Jeżeli płatnik nie opłacił składek w terminie, to kwota późniejszej wpłaty powinna być powiększona o odsetki za zwłokę. Przepis ustawy pozwalał ich nie naliczać i nie opłacać, jeżeli ich wysokość nie przekraczała 6,60 zł.</p>	<p>Od wpłat dokonanych po 18 września 2021 r. nie trzeba naliczać i opłacać odsetek za zwłokę, jeżeli ich wysokość nie przekracza 1% minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników (1% minimalnego wynagrodzenia to obecnie 28 zł, a od 1 stycznia 2022 r. – 30,10 zł).</p>	<p>18 września 2021 r.</p>	<p>Zmiana dotyczy przede wszystkim płatników, którzy mają zaległości w opłaceniu składek. W przypadku kłopotów z płynnością wydłuża się okres zwłoki w opłaceniu składki. Długość okresu zależy od kwoty składek – im mniejsze, tym okres jest dłuższy. Aby obliczyć odsetki za zwłokę i okres zwolnienia z obowiązku ich naliczania, można wykorzystać kalkulator na stronie internetowej ZUS. Kwota równa 1% minimalnego wynagrodzenia będzie zmieniała się wraz ze zmianą minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników (automatyczna waloryzacja).</p>
<p>art. 23 ust. 1b–1f ustawy systemowej</p>	<p>Nie było możliwości, aby nie naliczać odsetek, nawet jeżeli do opóźnienia doszło z przyczyn leżących po stronie ZUS.</p>	<p>Nie trzeba naliczać i opłacać odsetek za zwłokę, jeśli składki nie zostały opłacone albo zostały opłacone po terminie z przyczyn leżących po stronie ZUS. Z wnioskiem o nienaliczanie odsetek za zwłokę można wystąpić samemu. Sprawa może być też rozpatrywana z urzędu. Ustawa wprowadza zamknięty katalog przypadków, w których mogą być nienaliczane odsetki za zwłokę:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ płatnik został błędnie poinformowany o stanie rozliczeń (np. błąd w piśmie o saldzie, zawiadomieniu o kwocie nadpłaty albo kwocie zadłużenia, wezwaniu do zapłaty, decyzji o wysokości zadłużenia czy w upomnieniu), ■ płatnik zastosował się w danym okresie rozliczeniowym do utrwalonej praktyki interpretacyjnej ZUS (interpretacji w sprawach indywidualnych zamieszczonych na stronie BIP ZUS), ■ płatnik zastosował się do pisma ZUS w swojej indywidualnej sprawie (np. w związku z wynikami kontroli przeprowadzonej przez ZUS), ■ płatnik zastosował się do utrwalonej praktyki interpretacyjnej ZUS, która następnie uległa zmianie (np. zmiany wytycznych w zakresie naliczania i poboru składek lub zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym). 	<p>18 września 2021 r.</p>	<p>W szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli do powstania opóźnienia w opłaceniu składki przyczynił się ZUS, nie będzie konieczności uregulowania odsetek od tej zaległości. O tym, czy zaistniała taka sytuacja, będzie decydował ZUS, który wyznaczy jednocześnie nowy, 14-dniowy termin na opłacenie zaległej składki. Przekroczenie tego terminu będzie miało poważne konsekwencje w postaci odsetek liczonych od momentu wymagalności składek do momentu ich zapłaty.</p>

1	2	3	4	5
		O kwocie nieopłaconych składek i braku konieczności opłacenia ich z odsetkami informuje ZUS. Termin na opłacenie składek wynosi 14 dni. Po tym terminie należy je zapłacić wraz z odsetkami od momentu, w którym stały się wymagalne.		
art. 24 ust. 2 i 5b ustawy systemowej	ZUS mógł odzyskiwać należności z tytułu składek w drodze egzekucji administracyjnej lub sądowej.	Nowy przepis rozszerza katalog sposobów odzyskiwania należności z tytułu składek. Jeżeli ZUS wypłaca emeryturę, rentę lub zasiłek, zadłużenie w ZUS może być potrącone ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych wypłacanych przez ZUS. Zmiany mają na celu usprawnienie odzyskiwania należności z tytułu składek, ale przy zminimalizowaniu, względem zobowiązanego, kosztów dochodzenia.	1 stycznia 2022 r.	Egzekucja sądowa i administracyjna jest kosztowna. Koszty egzekucji zwiększają zadłużenie, które dłużnik musi spłacić. Możliwość potrącania należności z tytułu składek z wypłacanych przez ZUS świadczeń pozwoli zminimalizować koszty dochodzenia roszczeń. Nie będą naliczane koszty egzekucji administracyjnej lub sądowej. Rozwiązanie dotyczy tych dłużników ZUS, którzy są jednocześnie świadczeniobiorcami (emeryci, renciści, osoby, które pobierają zasiłki z ubezpieczeń).
art. 24 ust. 5ca ustawy systemowej		Jeżeli ogłoszenie upadłości nastąpiło przed rozpoczęciem biegu terminu przedawnienia, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego. Dotyczy to przypadków, w których należności powstały już w toku postępowania upadłościowego, tj. należności, dla których nie rozpoczął się bieg terminu przedawnienia.	18 września 2021 r.	Ukształtowanie terminu rozpoczęcia biegu przedawnienia pozwala zoptymalizować okres dochodzenia należności.
art. 24 ust. 5f ustawy systemowej		Zawieszenie biegu terminu przedawnienia w przypadku wydania przez ZUS decyzji o obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawie wymiaru składek lub obowiązku ich płacenia. W takim przypadku bieg terminu przedawnienia zawieszają się od dnia wszczęcia postępowania w celu wydania decyzji do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna.	18 września 2021 r.	Doprecyzowanie przepisów. Zwiększenie ich przejrzystości.
art. 24 ust. 5g ustawy systemowej		Nowa przesłanka zawieszenia biegu terminu przedawnienia. Bieg terminu przedawnienia będzie zawieszony od dnia objęcia restrukturyzacją należności z tytułu składek, o których mowa w art. 160 ustawy z 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, do dnia zapłaty ostatniej raty, w przypadku rozłożenia na raty, lub do dnia zapłaty w przypadku odroczenia terminu płatności. Układ może trwać dłużej niż 5 lat (dłużej niż okres przedawnienia roszczeń z tytułu składek), dlatego wymagało to odpowiedniego uregulowania.	18 września 2021 r.	Ukształtowanie terminu rozpoczęcia biegu przedawnienia pozwala zoptymalizować okres dochodzenia należności.
art. 24 ust. 6b, 6d, 6f ustawy systemowej	ZUS nie zawiadamiał płatnika o nadpłacie składek i nie zwracał ich, jeżeli ich kwota była niższa niż wysokość kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym. Forma dokonania zwrotu nie była określona.	ZUS ma obowiązek zawiadomić płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, jeżeli ich wysokość przekroczy 10-krotność kwoty kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym (od 13 października 2021 r. koszt upomnienia wynosi 16 zł; do wysokości kosztów upomnienia skierowanego do zobowiązanego	18 września 2021 r.	Zmiany ułatwiają i racjonalizują rozliczenia pomiędzy płatnikami a ZUS.

1	2	3	4	5
		przed 13 października 2021 r. zastosowanie ma poprzednia kwota – 11,60 zł). ZUS zwróci nadpłatę w formie bezgotówkowej na rachunek bankowy.		
art. 28 ust. 3 pkt 4c i art. 30 ustawy systemowej	Nie można było stwierdzić całkowitej nieściągalności składek i w konsekwencji umorzyć składek pobieranych przez ZUS w przypadku upadłości konsumenckiej.	Przepis wprowadza możliwość (ale nie obowiązek) stwierdzenia przez ZUS całkowitej nieściągalności składek i w konsekwencji umorzenia należności z tytułu składek w przypadku ogłoszenia upadłości konsumenckiej. Samo ogłoszenie upadłości konsumenckiej nie oznacza, że ZUS umorzy zobowiązania upadłego. Przed podjęciem decyzji ZUS uwzględni możliwość zaspokojenia swoich roszczeń z majątku dłużnika lub z przyszłych wpłat. Jeżeli sąd umorzy zobowiązania upadłego, będzie to dotyczyło zarówno składek finansowanych przez płatnika, jak i ubezpieczonego, który nie jest płatnikiem składek.	18 września 2021 r.	Brak możliwości umorzenia należności z tytułu składek w przypadku niektórych osób (w szczególności takich, które w przeszłości prowadziły działalność gospodarczą i są zadłużone w ZUS) stanowi istotną przeszkodę w procesie prowadzenia upadłości konsumenckiej. Nowelizacja tworzy taką możliwość. Każda sprawa będzie badana indywidualnie.
art. 28 ust. 5a–5c ustawy systemowej	Nie można było umorzyć należności w kwotach, których koszt działania przewyższa koszt ich odzyskania.	Można umorzyć należności z tytułu składek w części finansowanej przez płatnika, jeżeli: ■ płatnik został wyrejestrowany, a kwota zadłużenia nie przekracza 10-krotności kwoty kosztów upomnienia (obecnie 116 zł, a od 13 października 2021 r. – 160 zł), ■ dłużnik ZUS zmarł, a kwota zadłużenia nie przekracza 10% przeciętnego wynagrodzenia w kwartale poprzedzającym kwartał, w którym nastąpił zgon.	18 września 2021 r.	Niewielkie należności, które pozostają po wyrejestrowaniu płatnika składek lub śmierci dłużnika, ZUS umarza z mocy prawa.
art. 47 ustawy systemowej	Ustawa zwalnia z obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej i imiennych raportów miesięcznych niektórych płatników składek (osób prowadzących pozarolniczą działalność, osób ubezpieczonych dobrowolnie, niektórych duchownych), o ile nie zmieniły się wykazywane dane (tzw. klonowanie).	ZUS może sporządzać deklarację rozliczeniową i imienny raport miesięczny za płatników, którzy są zwolnieni z obowiązku ich składania. Dokumenty sporządzane przez ZUS będą miały moc zrównaną z dokumentem złożonym przez płatnika składek.	18 września 2021 r.	Już obecnie ZUS rozlicza niektórych płatników składek na podstawie złożonych przez nich dokumentów, które powiela w następnym okresie rozliczeniowym, o ile nie wykazali zmiany. Przyspieszy procedura dochodzenia nieopłaconych w terminie składek.
art. 47b ustawy systemowej	Nie każdy płatnik składek miał obowiązek posiadania profilu na Platformie Usług Elektronicznych ZUS.	Każdy płatnik składek ma obowiązek założyć i utrzymywać profil informacyjny na PUE ZUS i przekazać ZUS swój adres elektroniczny. W przypadku gdy płatnik składek nie dopełni tego obowiązku, profil zostanie założony przez ZUS.	1 stycznia 2023 r.	Zmiany ułatwią i przyspieszą korespondencję wymienianą z ZUS, a także zmniejszą jej koszty.
art. 47c ustawy systemowej	Pisma w formie elektronicznej doręczane do ZUS mogły być podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym. Natomiast podpisanie pism w formie elektronicznej z wykorzystaniem sposobu potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych, który ZUS udostępni bezpłatnie w systemie teleinformatycznym, było możliwe tylko w przypadku, gdy przepisy szczególne pozwalały na ten rodzaj podpisu.	Wszystkie pisma w formie elektronicznej doręczane do ZUS za pośrednictwem profilu w PUE mogą być podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo z wykorzystaniem sposobu potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych, który ZUS udostępni bezpłatnie w systemie teleinformatycznym.	1 stycznia 2023 r.	Zmiany ułatwią i przyspieszą korespondencję wymienianą z ZUS, a także zmniejszą jej koszty.
art. 47d ust. 2 ustawy systemowej	Nieograniczona w czasie możliwość składania korekt deklaracji rozliczeniowych i imiennych raportów miesięcznych.	Korekty dokumentów rozliczeniowych można składać do 5 lat (będzie to dotyczyć dokumentów rozliczeniowych składanych za styczeń 2022 r. i kolejne miesiące). Po upływie tego terminu zmiany na koncie ubezpieczo-	1 stycznia 2022 r.	Wzrost stabilności zapisów na kontach. Wzrost jakości danych przekazywanych w dokumentach do ZUS. Zmniejszenie i ograniczenie liczby dokumentów błędnych składanych do ZUS.

1	2	3	4	5
		nego będą możliwe wyłącznie na skutek wyroku sądu lub prawomocnej decyzji. Dokumenty rozliczeniowe korygujące za okresy od stycznia 1999 r. do grudnia 2021 r. ZUS przyjmie wyłącznie do 1 stycznia 2024 r. Oznacza to, że od 2024 r. nie będzie już można korygować dokumentów rozliczeniowych za okres do grudnia 2021 r.		
art. 83e ustawy systemowej	Płatnicy składek i ubezpieczeni mogli wybrać sposób złożenia wniosku o wydanie zaświadczenia A1: pisemnie lub za pośrednictwem PUE. Zaświadczenia A1 wystawiane w postaci elektronicznej nie mogły być uwierzytelniane przez ZUS pieczęcią elektroniczną. Brakowało możliwości potwierdzenia autentyczności zaświadczenia A1 na stronie internetowej ZUS. Wydruk zaświadczenia A1 sporządzonego w formie elektronicznej nie miał mocy dokumentu urzędowego w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.	Płatnicy składek i ubezpieczeni mają obowiązek składania wniosków o wydanie zaświadczenia A1 w formie elektronicznej. Wniosek w formie pisemnej będzie można złożyć tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Zaświadczenia A1 są wydawane wyłącznie w formie elektronicznej, chyba że ze względu na szczególnie uzasadniony przypadek klient złożył wniosek w formie papierowej. Istnieje możliwość potwierdzenia autentyczności zaświadczenia A1 na stronie internetowej ZUS po podaniu danych identyfikacyjnych dokumentu. Wydruk zaświadczenia A1 sporządzony na podstawie jego wersji elektronicznej ma moc dokumentu urzędowego.	1 kwietnia 2022 r.	Skrócenie czasu wystawienia zaświadczeń A1. Zmniejszenie kosztów postępowania ze względu na redukcję korespondencji papierowej. Ułatwienie procesu weryfikacji zaświadczeń A1.
art. 50 ust. 4 d–4h ustawy systemowej	Samodzielnie wygenerowane potwierdzenia z danymi z systemu teleinformatycznego ZUS nie miały takiej samej mocy prawnej jak dokument wystawiony przez ZUS.	Na portalu PUE ZUS płatnicy składek, ubezpieczeni i świadczeniobiorcy mają możliwość samodzielnego tworzenia elektronicznych potwierdzeń z danymi z ZUS. Potwierdzenie jest podpisane elektroniczną pieczęcią ZUS, co potwierdza, że zostało ono utworzone w systemie ZUS. Z chwilą wejścia w życie przepisów taki dokument ma moc zrównaną z mocą dokumentu wydanego i podpisanego przez pracownika ZUS – np. zaświadczenia.	18 września 2021 r.	Możliwość wykorzystania samodzielnie przygotowanych potwierdzeń w celu udokumentowania określonego stanu w instytucjach, które oczekują od klientów takiej informacji.
art. 84 ust. 4 ustawy systemowej	Brak możliwości dochodzenia należności ZUS z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w trybie egzekucji sądowej (dochodzenie wyłącznie w trybie egzekucji administracyjnej).	Od 18 września 2021 r. ZUS może dochodzić nienależnie pobranych świadczeń również w trybie egzekucji sądowej.	18 września 2021 r.	Wzrost efektywności ZUS w odzyskiwaniu środków publicznych.
art. 15 pkt 2 ustawy o rencie socjalnej ³	ZUS nie mógł dotychczas stosować instytucji umorzenia nienależnie pobranych rent socjalnych, odroczać terminu ich płatności lub rozkładać należności z tego tytułu na raty.	ZUS może odstąpić od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranej renty socjalnej w całości lub w części, odroczyć termin jej płatności albo rozłożyć spłatę na raty, jeżeli: ■ zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności lub ■ kwota nienależnie pobranych świadczeń nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Rozłożenie na raty kwot należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń albo odroczenie terminu ich płatności nastąpi w formie umowy. Od należności z tytułu nienależnie pobranych rent socjalnych, które rozłożono na raty albo których termin płatności odroczone, ZUS nie naliczy odsetek, począwszy od dnia wpływu wniosku o udzielenie tych ulg.	18 września 2021 r.	Wypłacana przez ZUS renta socjalna nie jest świadczeniem z ubezpieczeń społecznych. Przed nowelizacją ZUS nie mógł odstąpić od żądania zwrotu nienależnie pobranych rent, odroczenia terminu ich płatności lub ich rozkładania na raty. Osoby, które nienależnie pobrały renty socjalne, są obecnie w lepszej sytuacji – ZUS może stosować wygodniejsze dla nich instrumenty.

³ Ustawa z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej – j.t. Dz.U. z 2020 r. poz. 1300 ze zm.

1	2	3	4	5
art. 87 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej	Przed zmianą, w trakcie przeprowadzania kontroli płatnika składek, inspektor kontroli ZUS miał prawo przesłuchiwać świadków na podstawie powołanego przepisu ustawy systemowej oraz Kodeksu postępowania administracyjnego.	Od 18 września 2021 r. do wezwania świadka na przesłuchanie wystarczają przepisy ustawy systemowej. W trakcie kontroli płatnika składek inspektor kontroli ZUS ma prawo wezwać świadków na przesłuchanie na podstawie zmienionego przepisu.	18 września 2021 r.	Zmiana ma charakter doprecyzowujący i nie zmienia trybu prowadzenia przesłuchań świadków w trakcie kontroli.
art. 87 ust. 1 pkt 6 ustawy systemowej	W trakcie kontroli płatnika składek inspektor kontroli ZUS miał prawo przesłuchiwać płatnika składek i ubezpieczonego, jeżeli z powodu braku dowodów lub po wyczerpaniu innych środków dowodowych nie zostały wyjaśnione okoliczności mające znaczenie dla postępowania kontrolnego. Do 18 września 2021 r. wezwanie płatnika składek i ubezpieczonego było stosowane na podstawie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz Kodeksu postępowania administracyjnego.	Od 18 września 2021 r. do wezwania płatnika składek i ubezpieczonego na przesłuchanie wystarczają przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.	18 września 2021 r.	Zmiana ma charakter doprecyzowujący i nie zmienia trybu prowadzenia przesłuchań płatników składek i ubezpieczonych w trakcie kontroli.
art. 91 ust. 1 pkt 9 ustawy systemowej	Zgodnie z dotychczasowymi przepisami protokół kontroli zawierał pieczęć i podpis inspektora kontroli ZUS.	Protokół kontroli nie musi zawierać pieczęci tylko podpis inspektora kontroli ZUS z podaniem imienia i nazwiska.	18 września 2021 r.	Zmiana umożliwia doręczanie protokołu kontroli w formie elektronicznej.
art. 91 ust. 2 ustawy systemowej	Protokół kontroli był sporządzany w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden otrzymywał kontrolowany płatnik składek lub osoba upoważniona do reprezentowania bądź prowadzenia jego spraw.	Zmiana eliminuje słowo „jednobrzmiących” – protokół kontroli jest sporządzany w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje kontrolowany płatnik składek lub osoba upoważniona do reprezentowania bądź prowadzenia jego spraw.	18 września 2021 r.	Zmiana umożliwia doręczanie protokołu kontroli w formie elektronicznej.
art. 91 ust. 2a ustawy systemowej	ZUS wprowadzał zmiany do protokołu kontroli poprzez sporządzanie aneksu do protokołu kontroli wyłącznie na podstawie uregulowanej praktyki. Brakowało regulacji prawnej.	Protokół kontroli można zmienić w formie aneksu do protokołu kontroli.	18 września 2021 r.	Zmieniony przepis nie wywołuje skutków w zakresie zmiany protokołu kontroli poprzez sporządzenie aneksu, ponieważ dotychczas tego typu rozwiązanie było stosowane przez ZUS.
art. 91 ust. 3 ustawy systemowej	Płatnik składek miał prawo do wniesienia pisemnych zastrzeżeń do protokołu kontroli.	Zmiana przepisu eliminuje słowo „pisemnych”.	18 września 2021 r.	Zmiana nie wywołuje skutków w zakresie wnoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli. Pozwala kierować zastrzeżenia do ZUS w postaci dokumentu elektronicznego.
art. 91 ust. 3 ustawy systemowej	Brak regulacji prawnej, zgodnie z którą płatnikowi składek przysługiwało prawo do złożenia zastrzeżeń do aneksu do protokołu kontroli.	Płatnik składek, zgodnie z powołanym przepisem, ma prawo do złożenia zastrzeżeń do aneksu do protokołu kontroli, co dotychczas było stosowane wyłącznie na podstawie uregulowanej praktyki.	18 września 2021 r.	Zmiana nie wywołuje skutków w składaniu zastrzeżeń do aneksu do protokołu kontroli, ponieważ dotychczas tego typu rozwiązanie było stosowane przez ZUS.
art. 91 ust. 4a ustawy systemowej	Brak regulacji prawnej, zgodnie z którą płatnik składek mógł wnieść zastrzeżenia do aneksu do protokołu kontroli, jeżeli aneks ten został sporządzony po rozpatrzeniu zastrzeżeń do protokołu kontroli.	Płatnikowi składek nie przysługuje prawo do wniesienia zastrzeżeń do aneksu do protokołu kontroli, jeżeli aneks ten został sporządzony w związku z rozpatrzeniem zastrzeżeń do protokołu kontroli.	18 września 2021 r.	Płatnik składek nie będzie miał prawa wnieść zastrzeżeń do aneksu do protokołu kontroli, jeżeli aneks ten został sporządzony w związku z wniesionymi przez płatnika składek zastrzeżeniami do protokołu kontroli. Dotychczas tego typu rozwiązanie było stosowane przez ZUS.
art. 41 ust. 7b pkt 2 ustawy systemowej	Zgodnie z przepisem płatnik składek ma obowiązek w terminie 30 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli złożyć imienny raport korygujący zgodnie z ustaleniami kontroli.	Płatnik składek będzie miał obowiązek w terminie 30 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli albo otrzymania aneksu do protokołu kontroli lub informacji o sposobie rozpatrzenia zastrzeżeń złożyć imienny raport korygujący zgodnie z ustaleniami kontroli.	1 stycznia 2022 r.	Płatnik składek od 1 stycznia 2022 r. będzie mógł złożyć dokumenty korygujące po otrzymaniu protokołu kontroli, aneksu do protokołu kontroli oraz informacji o sposobie rozpatrzenia zastrzeżeń. Dotychczas tego typu rozwiązanie było stosowane przez ZUS.

1	2	3	4	5
art. 84 ust. 1 ustawy systemowej	Odsetki od nienależnie pobranych świadczeń były ustalane za okres od dnia następującego po dniu doręczenia decyzji w sprawie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia do dnia uregulowania należności. Jeżeli w terminie jednego miesiąca od dnia doręczenia decyzji zobowiązany uregulował należność, odsetki nie były naliczane.	Zgodnie z nowym brzmieniem przepisu odsetki ustawowe za opóźnienie nalicza się od dnia następującego po dniu wypłaty świadczenia do dnia spłaty. Z kolei zgodnie z dodanym ust. 1a w art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w terminie wskazanym w decyzji, nie nalicza się odsetek od spłaconych należności za okres od dnia przypadającego po dniu wydania decyzji do dnia spłaty.	18 września 2021 r.	W decyzji, która zobowiązuje do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, kwota odsetek będzie podana na dzień wydania decyzji. Jeśli należność wskazana w decyzji nie zostanie uregulowana w ciągu 1 miesiąca od dnia doręczenia decyzji, ZUS naliczy odsetki za okres od dnia przypadającego po dniu wydania decyzji do dnia spłaty.
art. 84 ust. 6 ustawy systemowej	Jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane podaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.	Jeżeli wypłacenie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot za cały okres, za który zostały wypłacone nienależne świadczenia.	18 września 2021 r.	Wprowadzona zmiana sankcjonuje stosowaną przez ZUS praktykę. Ze zmienionego przepisu wprost wynika, że to płatnik składek lub inny podmiot ma obowiązek zwrócić nienależnie wypłacone świadczenia za cały okres, za który świadczenie zostało wypłacone. W takich przypadkach nie mają zastosowania ograniczenia czasowe określone w art. 84 ust. 3 i ust. 7a ustawy systemowej. Oznacza to, że ZUS może zobowiązać płatnika składek do zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia także w przypadku, gdy od ostatniego dnia okresu, za który zostało wypłacone to świadczenie, minęły 3 lata. ZUS może wydać decyzję o zwrocie nawet wówczas, gdy od ostatniego dnia okresu, za który świadczenie zostało nienależnie pobrane, upłynęło ponad 5 lat.
art. 57 ust. 1 pkt 3 i art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej ⁴	Aby uzyskać rentę z tytułu niezdolności do pracy, trzeba spełnić określone warunki, m.in.: ■ jeżeli klient ukończył 30 rok życia, musi mieć 5 lat stażu ubezpieczenia (okresów składkowych i nieskładkowych) i cały ten okres musi przypadać w ostatnim 10-leciu przed dniem złożenia wniosku lub przed dniem powstania niezdolności do pracy, ■ niezdolność do pracy musi powstać w czasie okresów składkowych lub nieskładkowych wskazanych w ustawie emerytalnej albo w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. ZUS bierze pod uwagę m.in. okres pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, o ile wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Obowiązek opłacania składki za osoby pobierające te świadczenia ustaje, gdy ubezpieczony osiągnie staż ubezpieczenia, który gwarantuje w przyszłości przynajmniej minimalną emeryturę (dla kobiety – 20 lat, dla mężczyzny – 25 lat).	ZUS przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy weźmie pod uwagę również okres pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, za które nie było obowiązku opłacania składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.	18 września 2021 r.	Zmiana zwiększa zakres ochrony rentowej dla osób, które stały się niezdolne do pracy, i jest bardzo korzystna dla klientów. Umożliwi przyznanie renty osobom, które stały się niezdolne do pracy w okresach pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, nawet jeśli nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, o ile spełnią wszystkie warunki do uzyskania renty. Okresów tych nie wlicza się do 10-lecia przypadającego przed dniem złożenia wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

⁴ Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – j.t. Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm., dalej: ustawa emerytalna.

1	2	3	4	5
art. 110, 110a, 112 i 113 ustawy emerytalnej	Art. 110 i 110a umożliwią ponowne obliczenie wysokości m.in. renty z tytułu niezdolności do pracy z uwzględnieniem zarobków uzyskanych po jej przyznaniu, z zastosowaniem aktualnej kwoty bazowej. Przepisy art. 112 i 113 umożliwiają doliczenie stażu. Na podstawie przepisów można przeliczyć świadczenia przyznane na tzw. starych zasadach.	Przepisy art. 110 i 110a zostaną uchylone. Zmiana art. 112 ma charakter porządkujący. Doliczenie okresów przebytych po przyznaniu renty lub emerytury będzie możliwe raz w roku (art. 113) i będzie dotyczyło tylko okresów składkowych. Analogiczne rozwiązanie obowiązuje w przypadku świadczeń przyznanych w nowym systemie emerytalnym.	1 stycznia 2022 r.	Zmiany ujednolicają zasady przeliczania świadczeń w starym i nowym systemie, wprowadzają równe traktowanie w tym zakresie obu grup pracujących emerytów i nie stawiają żadnej grupy w uprzywilejowanej sytuacji.
art. 10 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej	Renta socjalna jest zawieszana w każdym miesiącu, w którym przychód jest wyższy niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (obecnie 3853,20 zł). Rentę zawieszają się na bieżąco, za każdy miesiąc osobno. Na zawieszenie renty socjalnej mają wpływ przychody w zasadzie z każdej pracy oraz kwoty zasiłków (m.in. chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego), a także przychody z tytułu umowy najmu czy dzierżawy.	Jeżeli przychód będzie wyższy niż 70% przeciętnego wynagrodzenia, ale nie przekroczy 130% tej kwoty (obecnie 7155,90 zł), część renty socjalnej nadal będzie przysługiwała. Dopiero gdy przychód przekroczy wyższy próg – 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, renta będzie zawieszona. Renta będzie wypłacana na bieżąco (w pełnej wysokości lub zmniejszona) albo będzie zawieszona (w zależności od kwoty przychodu), ale jej ostateczne rozliczenie nastąpi po zakończeniu roku kalendarzowego. Będzie można porównać przychód z każdego miesiąca osobno lub z całego roku. Katalog przychodów zostanie ograniczony. Na zawieszenie renty socjalnej nie wpłynie przychód z tytułu najmu czy dzierżawy, a także z niektórych rodzajów pracy, np. przychody z umowy zlecenia uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów, jeśli nie ukończyli 26 roku życia, oraz honoraria z tytułu działalności twórczej lub artystycznej.	1 stycznia 2022 r.	Renta socjalna będzie podlegała takim samym zasadom co renty z tytułu niezdolności do pracy. Zmiana jest bardzo korzystna dla klientów. Dla wielu rencistów, których renty socjalne były zawieszane z powodu kwoty przychodu, zmiana przepisów oznacza możliwość pobierania renty w pełnej lub zmniejszonej wysokości. Klienci osiągający przychód z tytułów, które nie będą już brane pod uwagę, będą mogli pobierać pełną rentę socjalną niezależnie od kwoty przychodu. Zmiana jest korzystna również dla klientów, których wypłaty za pracę z kilku miesięcy są kumulowane lub którzy pracują tylko przez część roku. Będą oni mogli być rozliczani z przychodu z każdego miesiąca osobno, ale też z łącznego przychodu z całego roku. Klienci powinni powiadomić ZUS, jakie przychody zamierzają osiągać od stycznia 2022 roku.
art. 139 ust. 1 ustawy emerytalnej	Regulacja nie obowiązywała w dotychczasowym stanie prawnym.	Kwoty zasiłku chorobowego za okres po ustaniu ubezpieczenia oraz świadczenia rehabilitacyjnego (o których mowa w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa), zaliczone na poczet emerytury przyznanej za okres, za który zostały pobrane, są traktowane tak, jak świadczenia wypłacane w kwocie zaliczkowej. W hierarchii potrąceń zajmują taką samą pozycję jak te świadczenia (zmiana art. 139 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej) w ramach tej samej pozycji – kwoty ww. świadczeń chorobowych są potrącane po świadczeniach wypłacanych w kwocie zaliczkowej oraz po kwotach świadczenia lub świadczeń podlegających rozliczeniu w trybie określonym w art. 98 ust. 3 ustawy emerytalnej. W razie przyznania lub podwyższenia świadczeń za okres wsteczny organ rentowy może potrącić na zaspokojenie należności kwotę wyrównania należną do miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym wydano decyzję ustalającą prawo do świadczeń lub decyzję ustalającą prawo do świadczeń w podwyższonej wysokości. Potrącenia będą realizowane zgodnie z art. 139 ust. 1 pkt 1 ustawy o FUS.	1 stycznia 2022 r.	Rozliczenie zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego z przyznaną emeryturą zmniejszy liczbę nadpłat.

1	2	3	4	5
art. 25a ustawy emerytalnej	W przypadku ustalania wysokości emerytury w czerwcu danego roku uwzględnia się waloryzację roczną, ale nie uwzględnia waloryzacji kwartalnej. W konsekwencji przejście na emeryturę w czerwcu może być mniej korzystne niż w pozostałych miesiącach II kwartału danego roku.	Od 2021 r. przy ustalaniu wysokości emerytury w czerwcu uwzględnia się waloryzację roczną lub waloryzację kwartalną, które dotąd nie były stosowane. W przypadku przyznania przed dniem wejścia w życie ustawy, tj. przed 18 września 2021 r.,: <ul style="list-style-type: none"> ■ emerytury na wniosek zgłoszony po 31 maja 2021 r. lub ■ emerytury z urzędu, na podstawie art. 24a, osobom, które ukończyły wiek emerytalny po 31 maja 2021 r., lub ■ renty rodzinnej po osobach zmarłych po 31 maja 2021 r. emerytura lub renta rodzinna zostanie ponownie obliczona z urzędu, z uwzględnieniem wprowadzonych zmian w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy. Ponowne obliczenie świadczenia oraz wypłata jego wyrównania nastąpi od dnia powstania prawa do świadczenia i jego wypłaty, nie wcześniej niż od 1 czerwca 2021 r.	18 września 2021 r.	Zmiana jest bardzo korzystna dla świadczeniobiorców. Na stałe wprowadza zasady ustalania emerytury w czerwcu danego roku, które zastosowano jednorazowo w 2020 r. Osobom, którym emeryturę ustalono w czerwcu 2021 r., zostanie ona przeliczona z zastosowaniem nowych zasad.
art. 4 ust. 4 i art. 6 ustawy o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym ⁵	Wnioskodawca jest zobowiązany dołączyć do wniosku m.in. akty urodzenia dziecka.	Zmiana znosi obowiązek przedłożenia odpisów krajowych aktów urodzenia dzieci przez osoby, które występują o to świadczenie.	1 stycznia 2022 r.	Zmiana bardzo korzystna dla klientów. Upraszcza procedury związane z przyznaniem rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego i zwalnia wnioskodawcę z obowiązku przedłożenia dokumentów, które ZUS może pozyskać we własnym zakresie. Skracą też czas załatwienia sprawy. Wnioskodawca wciąż powinien dostarczyć zagraniczny dokument potwierdzający urodzenie dziecka, jeżeli akt urodzenia dziecka nie jest sporządzony w rejestrze stanu cywilnego.
art. 2a ustawy zasiłkowej ⁶	Dotychczas, w przypadku gdy osoba prowadząca działalność gospodarczą, osoba z nią współpracująca lub duchowny nie opłacili w terminie składek, dobrowolne ubezpieczenie chorobowe ustawało. Taka osoba nie miała prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.	Zmieni się charakter dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Ubezpieczenie nie będzie już ustawało na skutek nieterminowego opłacenia składek (zmiana do ustawy systemowej). Zatem osoby prowadzące działalność gospodarczą, osoby z nimi współpracujące oraz duchowni będą mogli ubiegać się o zasiłki również w przypadku opłacenia składek po terminie. Wprowadzone rozwiązanie jest analogiczne jak w przypadku świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego. Świadczenia w razie choroby i macierzyństwa nie przysługują, jeśli w dniu powstania prawa do świadczenia wystąpi zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 1% minimalnego wynagrodzenia za pracę, do czasu spłaty całości zadłużenia. Prawo do tych świadczeń ulegnie przedawnieniu, jeżeli zadłużenie nie zostanie uregulowane w ciągu 6 miesięcy od dnia powstania prawa do świadczenia.	1 stycznia 2022 r.	Jeżeli w dniu powstania prawa do zasiłku ZUS ustali, że osoba prowadząca działalność gospodarczą, osoba z nią współpracująca, osoba współpracująca z osobą korzystającą z ulgi na start, duchowny będący płatnikiem składek na własne ubezpieczenia ma zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 1% minimalnego wynagrodzenia za pracę, do czasu spłaty całości zadłużenia nie ma prawa do tego zasiłku. Prawo do tych świadczeń ulegnie przedawnieniu, jeżeli zadłużenie nie zostanie uregulowane w ciągu 6 miesięcy od dnia powstania prawa do świadczenia.

⁵ Ustawa z 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym – j.t. Dz.U. z 2021 r. poz. 419 ze zm.

⁶ Ustawa z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – j.t. Dz.U. z 2021 r. poz. 1133 ze zm., dalej: ustawa zasiłkowa.

1	2	3	4	5
art. 8 ust. 2 ustawy zasiłkowej	Zasiłek chorobowy po ustaniu ubezpieczenia przysługiwał na zasadach ogólnych, tj. mógł być należny za cały okres zasiłkowy (182 dni/270 dni).	Za okres niezdolności do pracy przypadający po ustaniu ubezpieczenia zasiłek chorobowy przysługuje nie dłużej niż przez 91 dni. Nie dotyczy to niezdolności do pracy spowodowanej gruźlicą, występującej w czasie ciąży lub powstałej wskutek poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów.	1 stycznia 2022 r.	Krótszy okres pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia – do 91 dni.
art. 9 ust. 2 ustawy zasiłkowej	Do okresu zasiłkowego wlicza się wszystkie nieprzerwane okresy niezdolności do pracy, nawet jeżeli niezdolność do pracy jest spowodowana różnymi przyczynami. W przypadku przerw w niezdolności do pracy do okresu zasiłkowego wlicza się okres niezdolności do pracy przypadający przed przerwą, jeżeli jest ona spowodowana tą samą przyczyną i nie przekracza 60 dni. Przerwa w niezdolności do pracy i zachorowania po przerwie z innej przyczyny (trwającej nawet 1 dzień) oznaczają powstanie prawa do nowego okresu zasiłkowego.	Okres zasiłkowy uniezależniony od tego, czy przyczyna niezdolności do pracy występująca przed przerwą i po niej jest ta sama. Do okresu zasiłkowego będą wliczane okresy poprzednich niezdolności do pracy, jeżeli przerwa pomiędzy ustaniem poprzedniej a powstaniem ponownej niezdolności do pracy nie przekroczyła 60 dni, niezależnie od przyczyny. Do okresu zasiłkowego nie będą wliczane okresy niezdolności do pracy przypadające przed przerwą nie dłuższą niż 60 dni, jeżeli po przerwie niezdolność do pracy wystąpiła w trakcie ciąży.	1 stycznia 2022 r.	Prostsze zasady ustalania okresu zasiłkowego (obecnie występują związane z tym wątpliwości, ponieważ np. pracodawcy wypłacający zasiłki nie znają przyczyn schorzeń swoich pracowników, co utrudnia ustalenie okresu zasiłkowego; pracodawcy korespondują w tej sprawie z ZUS albo lekarzem leczącym, a takie okoliczności mogą wydłużać terminy wypłaty świadczeń). Po wyczerpaniu okresu wypłaty zasiłku chorobowego ubezpieczony, który nadal jest niezdolny do pracy z powodu choroby, będzie mógł wystąpić o przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego lub renty z tytułu niezdolności do pracy, w zależności od rokowań związanych z jego stanem zdrowia. O stanie zdrowia uprawniającym do przyznania świadczenia rehabilitacyjnego będzie orzekał lekarz orzecznik ZUS.
art. 11 ust. 1 ustawy zasiłkowej	Miesięczny zasiłek chorobowy za okres pobytu w szpitalu wynosi 70% podstawy wymiaru zasiłku, a za okres pobytu w szpitalu – od 15 do 33 dnia niezdolności do pracy w roku kalendarzowym, w przypadku pracownika, który ukończył 50 rok życia – 80% podstawy wymiaru zasiłku.	Miesięczny zasiłek chorobowy za okres pobytu w szpitalu będzie wynosił 80% podstawy wymiaru zasiłku.	1 stycznia 2022 r.	Wyższy zasiłek chorobowy za okres pobytu w szpitalu. Zasiłek chorobowy za ten okres będzie przysługiwał w wysokości 80%.
art. 13 ust. 1a, art. 18 ust. 8, art. 25 ust. 2 ustawy zasiłkowej	Prawo do zasiłku chorobowego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia oraz prawo do świadczenia rehabilitacyjnego i zasiłku wyrównawczego nie przysługuje osobie, która ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy.	Prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, prawo do świadczenia rehabilitacyjnego oraz zasiłku wyrównawczego nie przysługuje osobie, która ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy niezależnie od systemu ubezpieczenia/zaopatrzenia, na podstawie którego ma ustalone prawo do tej emerytury lub renty.	1 stycznia 2022 r.	Osoba, która ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, niezależnie od tego, czy prawo to przysługuje z systemu powszechnego czy z systemu zaopatrzenia służb mundurowych, nie otrzyma zasiłku chorobowego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia oraz świadczenia rehabilitacyjnego i zasiłku wyrównawczego. Dotychczasowe orzecznictwo sądów nie było jednolite.
art. 30 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy zasiłkowej	Prawo do zasiłku macierzyńskiego z tytułu urodzenia dziecka po ustaniu ubezpieczenia nie przysługuje, jeżeli rozwiązanie umowy o pracę w okresie ciąży nastąpiło wskutek śmierci pracodawcy. W takim przypadku nie przysługuje też zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego.	Prawo do zasiłku macierzyńskiego oraz do zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego przysługuje w razie śmierci pracodawcy.	1 stycznia 2022 r.	Rozszerzenie grupy osób uprawnionych do zasiłku macierzyńskiego i zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego o osoby, które z przyczyn od siebie niezależnych (tj. śmierci pracodawcy) utraciły prawo do ubezpieczenia chorobowego i urodziły dziecko po ustaniu tego ubezpieczenia.
art. 43 ustawy zasiłkowej	Podstawę wymiaru zasiłku oblicza się na nowo, jeżeli w pobieraniu zasiłków wystąpi przerwa wynosząca co najmniej 3 miesiące kalendarzowe.	Podstawę wymiaru zasiłku ustala się na nowo, jeśli między okresami pobierania zasiłków wystąpi przerwa wynosząca co najmniej 1 miesiąc kalendarzowy.	1 stycznia 2022 r.	Podstawa wymiaru zasiłku będzie ustalana na podstawie bieżącego wynagrodzenia pracownika. Wysokość świadczeń będzie więc zbliżona do wysokości aktualnych zarobków.

1	2	3	4	5
art. 61a ustawy zasiłkowej	ZUS ma prawo do przetwarzania danych i informacji niezbędnych do ustalenia prawa do zasiłków, ich wysokości, podstawy wymiaru oraz do ich wypłaty.	ZUS może pozyskiwać dane i informacje w zakresie niezbędnym do ustalenia prawa do zasiłków, ich wysokości, podstawy wymiaru oraz do ich wypłat od ubezpieczonych oraz płatników składek, którzy są obowiązani bezpłatnie je udostępnić.	1 stycznia 2022 r.	Ubezpieczeni i płatnicy składek mają obowiązek przekazywania informacji do ZUS wyłącznie w celu ustalenia prawa i wypłaty zasiłków w razie choroby i macierzyństwa.
art. 64 ust. 1 i ust. 3 ustawy zasiłkowej	ZUS wypłaca zasiłki na bieżąco po stwierdzeniu uprawnień – nie później niż w ciągu 30 dni od dnia złożenia dokumentów niezbędnych do stwierdzenia uprawnień do zasiłków.	ZUS wypłaca zasiłki na bieżąco po stwierdzeniu uprawnień – nie później niż w ciągu 30 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do ustalenia prawa do zasiłku. Ze względu na to, że wypłata zasiłków osobom podlegającym dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu jest uzależniona od spłacenia zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne (art. 4 pkt 1 projektu – art. 2a ustawy zasiłkowej), termin wypłacenia zasiłku będzie uzależniony od spłacenia zadłużenia. Nie będzie dłuższy niż 60 dni od spłaty całości zadłużenia.	1 stycznia 2022 r.	Ujednoczenie terminów wypłaty świadczeń krótko- i długoterminowych. Świadczenia będą wypłacane w ciągu 30 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do ustalenia prawa do zasiłku.
art. 65 ust. 3 ustawy zasiłkowej	Ustawa zasiłkowa nie zawiera szczególnych zasad dotyczących wypłaty zasiłków osobom mieszkającym za granicą. Zgodnie z ogólną zasadą zasiłki wypłaca się na wskazany przez świadczeniobiorcę lub odbiorcę wypłaty adres albo rachunek bankowy. Jeżeli świadczeniobiorca mieszka lub przebywa w innym państwie członkowskim UE/państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) albo państwie, z którym Polskę łączy dwustronna umowa o zabezpieczeniu społecznym, zasiłek na wniosek uprawnionego wypłaca się bezpośrednio na rachunek bankowy w innym państwie członkowskim.	Osobom zamieszkałym za granicą zasiłki będą wypłacane w formie bezgotówkowej na wskazany rachunek płatniczy prowadzony w kraju lub wydany w jej kraju instrument płatniczy. Na wniosek świadczeniobiorcy zasiłki będzie można wypłacać na wskazany rachunek płatniczy prowadzony w kraju lub wydany w kraju instrument płatniczy osoby upoważnionej do odbioru świadczenia, zamieszkałej w kraju, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.	1 stycznia 2022 r.	Wypłata zasiłków osobom zamieszkałym za granicą wyłącznie w formie bezgotówkowej w Polsce. Na wniosek świadczeniobiorcy transfer zasiłku na zagraniczne konto bankowe (w państwie członkowskim UE/EFTA lub gdy umowa międzynarodowa tak stanowi).
art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej	Jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie, wypłacone kwoty podlegają m.in. ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.	Jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie, wypłacone kwoty podlegają m.in. ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej.	1 stycznia 2022 r.	Tryb dochodzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń został rozszerzony o tryb egzekucji sądowej, tj. prowadzonej przez komornika sądowego.
art. 66a ustawy zasiłkowej	<ul style="list-style-type: none"> ■ Potrącenia z zasiłków można było dokonywać na zasadach określonych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS (poprzez odesłanie zawarte w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego). ■ Z zasiłków nie potrąca się należności z tytułu odpłatności za pobyt osób uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych w domach pomocy społecznej, ZUS opiekuńczo-leczniczych lub ZUS pielęgnacyjno-opiekuńczych. ■ W przypadku przyznania emerytury wstecz za okres, za który został wypłacony zasiłek chorobowy po ustaniu ubezpieczenia albo świadczenie rehabilitacyjne, dochodziło do podwójnych wypłat świadczeń za ten sam okres: zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia/świadczenia rehabilitacyjnego i emerytury. Jeżeli zasiłek chorobowy po ustaniu ubezpieczenia albo 	<ul style="list-style-type: none"> ■ W ustawie zostało wprost wskazane, że z zasiłków można dokonywać potrącenia na zasadach określonych w ustawie emerytalnej. ■ Z zasiłków nie potrąca się należności z tytułu odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej itd. ■ W przypadku przyznania prawa do emerytury za okres, za który ubezpieczony pobierał zasiłek chorobowy po ustaniu tytułu ubezpieczenia albo świadczenie rehabilitacyjne, pobrane z tego tytułu kwoty zalicza się na poczet przyznanej emerytury. Kwoty te traktuje się jak świadczenia wypłacane w kwocie zaliczkowej w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS. 	1 stycznia 2022 r.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wprowadzenie do ustawy zasady dotychczas stosowanej przez ZUS. Zmiana przepisu ma charakter porządkujący. ■ Wprowadzenie do ustawy zasady dotychczas stosowanej przez ZUS. Zmiana przepisu ma charakter porządkujący. ■ Świadczeniobiorca nie będzie otrzymywał za ten sam okres dwóch świadczeń z ubezpieczeń społecznych, tzn. zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia (albo świadczenia rehabilitacyjnego) oraz emerytury

1	2	3	4	5
	<p>świadczenie rehabilitacyjne były nienależnie pobrane, ZUS dochodził ich zwrotu. W pozostałych przypadkach osoba uzyskiwała emeryturę za okres pokrywający się z wypłaconym świadczeniem w razie choroby.</p>			
<p>art. 6 ust. 2 ustawy wypadkowej</p>	<p>Osobom prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym oraz duchownym świadczenia nie przysługują, jeżeli w dniu wypadku lub w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej wystąpi zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 6,60 zł, do czasu spłaty całości zadłużenia.</p>	<p>Zmiana kwoty zadłużenia: 1% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego w odrębnych przepisach (zamiast 6,60 zł).</p>	<p>1 stycznia 2022 r.</p>	<p>Zmiana ma ujednoczyć zasady odmowy prawa do zasiłku z ubezpieczenia wypadkowego (analogicznie jak w przypadku zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie chorobowe) dla osób, które wykazują zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie wypadkowe – obecnie będzie to kwota 1% minimalnego wynagrodzenia za pracę (a nie kwota 6,60 zł).</p>
<p>art. 8 ust. 3 ustawy wypadkowej</p>	<p>Zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługuje za okresy niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, za które ubezpieczony na podstawie odrębnych przepisów zachowuje prawo do wynagrodzenia, uposażenia, stypendium lub innego świadczenia przysługującego za czas niezdolności do pracy.</p>	<p>Zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługuje za okresy niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, za które ubezpieczony na podstawie przepisów o wynagradzaniu zachowuje prawo do wynagrodzenia, uposażenia, stypendium lub innego świadczenia przysługującego za czas niezdolności do pracy.</p>	<p>18 września 2021 r.</p>	<p>Ujednoczenie zasad odmowy prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego, w przypadku gdy ubezpieczony zachowuje prawo do wynagrodzenia. W przypadku zachowania prawa do wynagrodzenia na podstawie przepisów o wynagradzaniu, czyli na podstawie regulacji Kodeksu pracy i przepisów szczególnych odnoszących się do określonych kategorii pracowników, a także innych przepisów o wynagradzaniu (np. umów o pracę, regulaminów wynagradzania), nie przysługuje prawo do zasiłku zarówno z ubezpieczenia chorobowego, jak i wypadkowego.</p>
<p>art. 84 ust. 1 i 1a ustawy systemowej</p>	<p>Odsetki od nienależnie pobranych świadczeń były naliczane za okres od dnia następującego po dniu doręczenia decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (było to zgodne z orzecznictwem sądowym).</p>	<p>Odsetki są naliczane od dnia następującego po dniu wypłaty świadczenia do dnia spłaty. W razie zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, w terminie wskazanym w decyzji zobowiązującej do zwrotu tych należności, czyli w terminie 1 miesiąca od dnia doręczenia tej decyzji, nie nalicza się odsetek od spłaconych należności za okres od dnia przypadającego po dniu wydania decyzji do dnia spłaty.</p>	<p>18 września 2021 r.</p>	<p>ZUS ustala odsetki za korzystanie z nienależnie pobranych świadczeń za okres od następnego dnia po dniu wypłaty świadczenia, a nie po dniu doręczenia decyzji zobowiązującej do zwrotu tego świadczenia. Zgodnie z nowymi przepisami osoba będzie zobowiązana do zwrotu odsetek za dłuższy okres (czyli za cały okres, za który nienależnie pobrała świadczenie).</p>
<p>art. 84 ust. 2 pkt 3 ustawy systemowej</p>	<p>Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania, ■ świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. 	<p>Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się także świadczenia z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą z ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego, w stosunku do których stwierdzono, że w okresie ich pobierania świadczeniobiorca wykonywał w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystywał zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z jego celem.</p>	<p>18 września 2021 r.</p>	<p>Szersza definicja nienależnie pobranych świadczeń. Ustawa nie pozostawia żadnych wątpliwości, że osoba, która pracowała, przebywając w tym samym czasie na zwolnieniu lekarskim, zamiast się leczyć lub opiekować chorym członkiem rodziny, musi zwrócić nienależnie pobrany zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub zasiłek opiekuńczy. Taka zasada funkcjonowała już wcześniej, ale teraz została formalnie wpisana do ustawy. Przepis wyeliminuje ryzyko różnych interpretacji art. 84 ust. 2 ustawy systemowej (orzecznictwo sądowe nie było w tym zakresie jednolite).</p>

1	2	3	4	5
art. 84 ust. 4 ustawy systemowej	Należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń podlegają potrąceniu z wypłacanych świadczeń, a jeżeli prawo do świadczeń nie istnieje – ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.	Został dodany zapis, że należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń podlegają także ściągnięciu w trybie egzekucji sądowej.	18 września 2021 r.	Tryb dochodzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rozszerzono o tryb egzekucji sądowej. Nastąpi większa skuteczność odzyskiwania przez ZUS należności od osób, które pobrały nienależne świadczenia.
art. 84 ust. 6 ustawy systemowej	Jeżeli świadczenia zostały pobrane nienależnie, ze względu na przekazanie przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.	Jeżeli świadczenia wypłacono nienależnie, ze względu na przekazanie przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot, za cały okres, za który nienależnie świadczenia zostały wypłacone.	18 września 2021 r.	Jeżeli do zwrotu nienależnego świadczenia został zobowiązany płatnik składek albo inny podmiot, musi zwrócić świadczenie za cały okres, za który zostało wypłacone, tj. bez ograniczenia czasowego. Przed zmianą przepisów zasada ta była stosowana przez ZUS na podstawie orzecznictwa sądów.
art. 132 ust. 1 ustawy emerytalnej	Ustawa emerytalna przewiduje, że emerytowi lub renciście, który zamieszkał za granicą, świadczenie wypłaca się – na jego wniosek – osobie upoważnionej przez niego do odbioru, zamieszkałej w kraju albo na prowadzony w kraju rachunek płatniczy emeryta lub rencisty lub jego rachunek w banku, inny niż rachunek płatniczy, albo na wskazany przez niego, wydany w kraju, jego instrument płatniczy, na którym jest przechowywany pieniądź elektroniczny, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej. Ustawa emerytalna nie przewiduje wypłacania emerytury lub renty osobie zamieszkałej za granicą na rachunek bankowy osoby zamieszkałej w Polsce, upoważnionej przez emeryta/rencistę do odbioru świadczenia.	Emerytowi lub renciście, który mieszka za granicą, świadczenie będzie wypłacane w formie bezgotówkowej: ■ na wskazany przez niego jego rachunek płatniczy prowadzony w kraju lub wydany w kraju jego instrument płatniczy, w rozumieniu ustawy z 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, albo ■ na jego wniosek, na wskazany przez niego rachunek płatniczy prowadzony w kraju lub wydany w kraju instrument płatniczy, w rozumieniu ustawy z 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, osoby upoważnionej przez niego do odbioru świadczenia, zamieszkałej w kraju, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.	1 stycznia 2022 r.	Wprowadzono uregulowanie, zgodnie z którym będzie możliwość wypłacania emerytury lub renty osoby zamieszkałej za granicą na wskazany przez tę osobę rachunek bankowy osoby zamieszkałej w Polsce i upoważnionej przez emeryta/rencistę do odbioru świadczenia.
art. 132 ust. 1a ustawy emerytalnej	Ustawa emerytalna nie zawiera uregulowania dotyczącego formy, terminów, waluty i trybu wypłaty emerytury lub renty osobom zamieszkałym za granicą w państwie członkowskim UE/EFTA lub państwie, z którym Polskę łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.	Na wniosek emeryta lub rencisty zamieszkałego za granicą w państwie członkowskim UE, państwie członkowskim EFTA lub w państwie, z którym Rzeczpospolitą Polską łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych przewidująca transfer emerytur lub rent, przysługujące świadczenia będą wypłacane w państwie zamieszkania, na rachunek bankowy tej osoby za granicą lub w innej formie wskazanej przez organ rentowy, w terminach, walucie i trybie ustalonych przez ten organ rentowy.	1 stycznia 2022 r.	Wprowadzona zmiana sankcjonuje stosowaną przez ZUS praktykę. W ustawie emerytalnej brakowało uregulowań w tym zakresie.

Źródło: www.zus.pl